

DR. J.A.H. DE BEAUFORT WIJNHOLDS
BEWINDVOERDER INTERNATIONAAL
MONETAIR FONDS

Koorddansen met water en wijn

Ooit zo geëerbiedigde internationale koepelorganisaties als WTO, IBRD en IMF liggen de laatste jaren hevig onder vuur. Ze worden door allerlei actiegroepen, NGO's en ook wel querulanterige overheden bestempeld als paladijnen van de westerse financiële belangen; het IMF wegens zijn fundamentalisme inzake vrij kapitaalverkeer enerzijds en zijn sluipende transformatie tot ontwikkelingsbank anderzijds. Aan de vooravond van zijn jaarvergadering in Praag spraken wij met de opvolger bij het IMF van achtereenvolgens Lieftinck, Ruding, Polak en Posthumus. 'Op mijn geboortekaartje staat Johannes Aernout Heiko, we noemen hem Onno'. Wijnholds is afkomstig van de Nederlandsche Bank en, mede door zijn promotie destijds bij Kessler, te beschouwen als een monetair econoom 'van het zuiverste water'. Echter wordt daar in Washington niet altijd klare wijn geschonken. DNB magazine noemde hem dan ook 'Diplomaat tussen crisis en politiek'. Ons gaf hij niettemin verrassende doorkijkjes op de Washington Consensus.

In DNB-magazine van januari staat u prachtig op een foto, die aanleiding geeft te denken dat u vroeger veel aan sport heeft gedaan.

Klopt, maar ik was nooit buitengewoon goed. Ik heb van alles gedaan: voetbal, hockey, een beetje atletiek, tennis. Nu golf ik natuurlijk. Ik ben graag in de buitenlucht, zeker na die lange vergaderingen in Washington.

Wordt er zo lang vergaderd?

Ja, erg veel. In beginsel vergadert de Executive Board driemaal per week, op maandag, woensdag en vrijdag. Die vergaderingen zijn soms in twee uur afgelopen, als er maar één land wordt besproken. Maar in de voorbereiding, bijvoorbeeld op de jaarvergadering, vergaderen we vaak vijfmaal per week omdat er zoveel zaken door te nemen zijn.

Echte besluitvormingszaken?

Ja, echte besluitvormingszaken, en die vergaderingen kunnen heel lang doorgaan.

Waarom zit u deze dagen in Amsterdam?

Ik heb gisteren overleg gehad bij de Nederlandsche Bank, met Wellink en met Van Dijkhuizen van Financiën. Dat doe ik met een zekere regelmaat. Verder ga ik zondag naar Londen, want daar hebben we een voorbereidende vergadering voor die Ministeriële Vergadering in Praag. Ik was van plan geweest nog even naar Bosnië te gaan, maar dat werd me teveel. Ik pik meestal een of meerdere van 'mijn' landen mee.

Kunt u dat zelf beslissen? U vertegenwoordigt immers twaalf landen.

Ja. Het prettige van mijn functie is dat ik toch een tamelijk ruime armslag heb. Uiteraard probeer ik ze tevreden te stellen, en dat lijkt wel te lukken want ze zullen me in Praag weer herverkiezen voor een vierde termijn. Ik zit er nu zes jaar en krijg er nog twee jaar bij.

Heeft Nederland per definitie die zetel en moeten de anderen zich aansluiten?

Wij hebben die zetel, want Nederland heeft natuurlijk een vrij behoorlijk stemmenaandeel. Samen hebben we, vlak na het Verenigd Koninkrijk, bijna 5%, waarvan Nederland zelf ongeveer de helft heeft.

'Het IMF kwam steeds meer op het terrein van de Wereldbank'

Kiezen zij dan voor de kandidaat die de Bank voordraagt, of voor De Beaufort Wijnholds, hoe gaat dat?

Nou, Nederland stelt voor, en dat geldt ook voor de Wereldbank. In het verleden is het altijd zo geweest dat die landen daar 'ja' op zeggen. Maar als ze ontevreden zijn zullen ze dat heus wel laten merken, zo mondig zijn ze tegenwoordig wel.

De Wereldbank wordt door Den Haag ingevuld?

Ja. Bij toerbeurt Financiën en Ontwikkelingssamen-

werking. Stek is nu Executive Director, en Ritzen is een van de zesentwintig Vice Presidents, dus een hoog staflid, bij de Wereldbank. Ik zie hem met enige regelmaat.

U bent bijna 57 jaar. Nog twee jaar en dus de rest van de loopbaan gewoon daar?

Dat is moeilijk te zeggen. Ik voel me niet geroepen om ineens van een drukke baan naar het niets te vallen, dus ik zal zeker het nodige willen doen.

Is dat in Amerika of in Nederland?

Het zou wel in Amerika kunnen zijn. Ik woon daar met plezier en mijn vrouw ook. Die heeft een eigen non-profit organisatie.

Terug naar de Bank is geen optie meer?

Nee, om je op mijn leeftijd daar nog weer tussen te persen, dat lijkt mij geen goede zaak. Daar is natuurlijk al lang en breed over gesproken, 'in goed overleg' zoals dat heet. Overigens ben ik formeel nog wel in dienst van de Bank. Denkbaar is dat ik mij straks bijvoorbeeld zou richten op advisering van Oost-Europese landen en dat soort zaken. Daar heb ik de afgelopen zes jaar veel ervaring mee opgedaan. Ik ken een hoop mensen daar, ken de problematiek inmiddels wel, en er is nog wel wat werk te doen. Dat zou dus een mogelijkheid zijn.

Is er daar in Washington nou ook een Nederlands clubje?

Er is een Nederlandse vereniging, maar daar gaan wij nooit naar toe, hoogstens voor een Indische rijsttafel. Op Koninginnedag kom ik wel op de Ambassade, dat vind ik leuk. Dan zie je een heleboel Nederlanders, er zijn er veel in Washington. Bij het IMF hebben we veertig Nederlanders, waarvan ruim dertig economen en naar ik meen één jurist. Die mensen ken ik allemaal wel. Sommigen blijven maar twee of drie jaar, anderen blijven echt hangen. Die willen hier hun carrière verder opbouwen. We hebben twee keer per jaar een lunch met een spreker. Op die manier houd je een beetje contact met elkaar. Bij de Wereldbank is wat minder cohesie, daar zitten ook veel méér Nederlanders. De Wereldbank is natuurlijk toch vier maal zo groot als het Fonds. Wij hebben ongeveer 2800 personeelsleden tegen tien- à twaalfduizend bij de Wereldbank.

Spreek je als Nederlanders onder elkaar dan ook Nederlands?

Jazeker, ook in mijn kantoor. Ik heb twee Nederlandstalige secretaresses en één Oekraïense, die overigens al aardig Nederlands leert! Naast de twee secretaresses werken er nog twee andere Nederlanders in mijn kantoor, twee stafmedewerkers. De een is adviseur van Financiën en de ander assistent van de Nederlandsche Bank. Verder heb ik een Oekraïense plaatsvervanger, dat is ook een vaste plek voor Oekraïne. Voorts een vaste adviseur uit Roemenië, een vaste adviseur uit Israël en nog een assistent uit Bulgarije. Op dit moment heb ik nog een Cypriot als assistent, maar dat wordt een Kroaat, die wisselen volgens een ingewikkeld schema.



Curriculum Vitae

Onno de Beaufort Wijnholds (1943) voltooide zijn doctoraal Economie aan de Universiteit van Amsterdam in 1968. In dat jaar trad hij tevens in dienst bij de Nederlandse Bank. In zijn lange carrière bij de Nederlandse Bank bekleedde hij diverse, veelal internationaal georiënteerde functies, soms ook in het buitenland. Zo was hij van 1972 tot 1974 gedetacheerd bij de Wereldbank en het IMF, en van 1985 tot 1987 bij het IMF, toen als plaatsvervangend bewindvoerder. In 1987 werd hij Onderdirecteur bij de DNB. Tussentijds (1977) promoveerde hij op het proefschrift 'The need for international reserves and credit facilities' bij professor Kessler. Sinds 1994 is De Beaufort Wijnholds bewindvoerder bij het IMF. Tijdens de recente jaarvergadering van het IMF in Praag is hij opnieuw benoemd voor een periode van twee jaar.

Het gaat dus niet om de persoonlijke kwaliteit, maar om de verdeling tussen de verschillende landen?

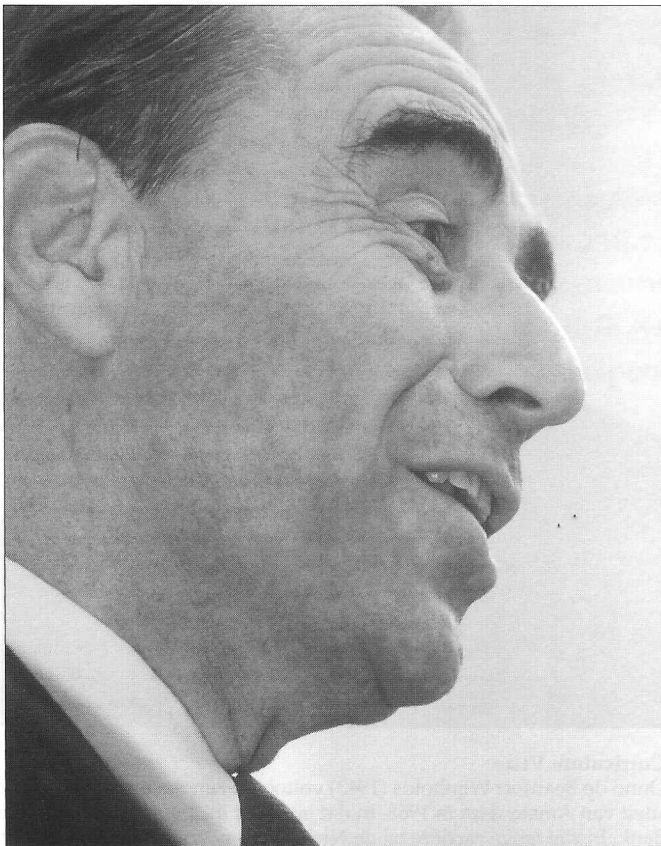
De verdeling is ongeveer naar de kracht van de kiesgroep, dat is iets wat we met die landen eerder hebben afgesproken. Er komt nog één assistent bij, want wij hebben namelijk veel landen met programma's, waardoor ik echt behoefte heb aan iemand erbij. Die gaan we rouleren uit kleine landjes: Armenië, Georgië, Bosnië, Macedonië en Moldavië, die hadden nog niemand in mijn kantoor. Dat is heel boeiend. Soms moeten die mensen uit Oost-Europa heel erg wennen, dan kost het ze even tijd om erin te komen. Ik stuur ze ook op Engelse les natuurlijk. De Nederlandse mensen begeleiden ze ook heel goed.

Dus u kunt 'verdeelt en heers' spelen?

Daar zit wat in. Zou je vier landen hebben van ongeveer gelijkwaardige sterkte, dan zou het veel moeilijker zijn. Dat is bijvoorbeeld het geval in de Scandinavische groep: alles moet tot in detail worden uitonderhandeld tussen die landen.

Terwijl in ons geval het primaat van de kiesgroepleider onweersproken is?

Nee, dat is te veel gezegd. De meeste van die landen waar ik het over heb, dus Israël en Cyprus uitgezonderd, maar die Oosteuropese landen zijn over het



algemeen zó bezig met hun eigen problemen, waarbij we ze ook ten volle helpen, dat ze eigenlijk aan opinievorming over het algemeen beleid van het Fonds nauwelijks toekomen. Net uit de overlevingsfase zitten ze er nog geheel voor zichzelf.

Is dat niet een wat moeilijke rol, woordvoerder en stemmer voor zo'n grote, gediversifieerde club met tegengestelde belangen?

Soms tegengesteld, ja, dat komt voor. Ik moet zeggen dat het probleem van de belangentegenstelling me erg is meegevallen. Als ik in de gaten krijg dat er zoiets kan spelen, dan probeer ik in een vroeg stadium te praten, te masseren, door te zeggen: dit is een belang voor de kiesgroep, dus zal Nederland op dit en dat punt iets minder fel moeten zijn. Maar vooral ook tegenover die landen leg ik dan uit dat ze het in een breder kader moeten zien, als er een tegenstelling zou spelen. En wij komen er eigenlijk altijd vrij moeiteloos uit. Komt ook dat ik met die Oekraïener daar zit, en met die Roemeen en met die Bulgaarse. Daar heb ik in het algemeen goede relaties mee. Die mensen groeien in die sfeer en begrijpen beter het algemeen belang. Dat kunnen ze ook terugkoppelen naar hun autoriteiten

Moet je dan econoom zijn of diplomaat?

Beide, bij voorkeur. Je moet een econoom zijn met duidelijk politiek gevoel. Als je voor dat soort van werk met de ministers van die landen omgaat, dan gaat het inderdaad nogal om politieke zaken en niet zozeer om economische kwesties. Maar de functie in zijn algemeenheid kan niet goed worden vervuld door een gewone diplomaat, want je moet natuurlijk wel financiële expertise hebben in deze functie.

De oorspronkelijke groep van 24 landen heeft het IMF ingericht om het wereldgeldstelsel te bewaren: nooit meer zulke ellende als de depreciatiewedloop en de gesloten grenzen van voor de oorlog! U zegt dat die landen die nu in de kiesgroep zitten net adem kunnen halen, maar u zit daar voor het globale belang.

Dat klopt. Ik probeer ook om die landen, om het zo maar te zeggen, op te voeden in het over de grenzen kijken. Dat is vaak voor hen nog allemaal heel nieuw. Anderzijds word ik vaak beschouwd als één van hun adviseurs.

Een postillion d'amour?

Ja, ja, ik zeg vaak 'honest broker'.

Van huis uit bent u monetair econoom. Maar u bent bewindvoerder geworden in een periode dat je politiek-econoom moest zijn.

Je moet inderdaad wat politieke feeling hebben.

En de laatste jaren moest je geloof ik zelfs ontwikkelings-econoom zijn?

Ja, maar nu met de komst van Köhler denk ik dat dat een beetje overwaait. Camdessus was het IMF wat gaan veranderen, samen met de grote landen, wat gaan verschuiven naar zaken die niet zo zuiver op het geldstelsel waren gericht. Het monetaire karakter werd inderdaad verminderd, aangetast. Dat vond Nederland, en dat vond ik, niet fijn. Ik heb daar jarenlang tegen geageerd, met enkele medestanders, maar we waren in de minderheid. Camdessus is ook een heel moeilijk bij te sturen man, dat zou ik zeker willen onderstrepen. Een hele capabele, charmante man, maar met een hele sterke wil. Hij had vaak de steun van de Amerikanen op allerlei gebieden, wat hem in staat stelde om wat van zijn voorkeuren door te drijven. Het was moeilijk om daar tegenin te gaan, waar de Europese directeuren op dit punt ook helaas vaak verdeeld waren. En dus zwak.

'Ik ben wel blij met Köhler'

Vóór Camdessus was het Larosière, die heeft er ook zes of acht jaar gezeten. Hoe kan het nou dat die Amerikanen en Fransen op dat vlak zo goed met elkaar door één deur kunnen? Want Fransen staan voor de 'économie dirigée' waar Amerikanen de économie libérée zijn.

Ja, maar de Fransen zijn wat dat betreft ook wel wat bijgedraaid. Het Franse dirigisme valt wel mee. Camdessus was een heel pragmatisch man. En een kampioen in kapitaalliberalisering, wat vrij verrassend is uit die kringen. Hij had heel veel belangstelling voor ontwikkelingslanden en wilde daar het Fonds duidelijk een grotere rol geven, ook in de sfeer van de armoedebestrijding, waardoor er steeds meer ontwikkelingselementen kwamen. Het IMF kwam steeds meer op het terrein van de Wereldbank en dát was ongelukkig. Daar heb ik ook vijf jaar lang tegen geroepen.

Als persoon, én als vertegenwoordiger van de kiesgroep?
Ja, jazeker.

Dus onder instemming van de landen die u vertegenwoordigt?

Ja, want die landen beschouwen zich niet als ontwikkelingslanden, maar als transitielanden, een toch wel andere categorie. Ze waren inderdaad helemaal niet voor alle aandacht en enorme kredieten voor Latijns-Amerika. Dan was er minder voor hen over!

Waarom is dat dan zo gelopen?

De Amerikanen hadden wel behoefte aan gestes tegenover ontwikkelingslanden. Het is een land dat zelf heel weinig ontwikkelingshulp geeft, dat is bekend, in termen van BNP het laagst in de OESO. Tegelijkertijd hebben ze daar een instelling, het IMF, waarmee ze mooie dingen kunnen doen. Dat kost niks. En dat is één van de verleidingen natuurlijk. Gelukkig dat er sinds er meer kritiek uit het Amerikaanse Congres is gekomen daarin een verandering is waar te nemen. Larry Summers, de minister van Financiën, heeft duidelijk de bakens verzet en is nu ook op de tour van een 'zuiverder' IMF, werkzaam op zijn eigen terrein.

Wij, Nederland, zijn voorstanders van 'terug in het hok'?

Ja, alhoewel we natuurlijk niet terug kunnen naar wat we twintig jaar geleden precies deden. We blijven doorgaan met onze speciale faciliteit voor de armste landen, dat heeft nu de fraaie naam 'poverty reduction and growth facility', het vroegere ESAF. Daar blijven we mee doorgaan, want we hebben die landen best iets te bieden. Niet alleen geld, maar ook advies, expertise op monetair-fiscaal terrein en enkele aanverwante terreinen.

Waarom mocht Koch Weser van de Amerikanen geen voorzitter worden?

Wat ze en public zeiden was dat hij onvoldoende gewicht had, maar daar kan en wil ik natuurlijk geen oordeel over vestigen. Ik neem aan dat zijn Wereldbankachtergrond ook een rol speelde.

Gelukkig dat er nog een Duitser was?

Ik denk dat het voor de hand lag dat Duitsland een keer aan de beurt kwam. Maar het moet natuurlijk niet gaan om nationaliteit, dat weten we allemaal. Ik ben wel blij met Köhler, dat is een man met goede ervaring op verschillende terreinen: op het gebied van financiën, de particuliere sector, Duitse spaarbanken, en hij heeft de Oosteuropabank (EBRD) geleid, dus dat is een goed pakket. Ik kan het persoonlijk ook goed met hem vinden.

Heeft dat meegespeeld in uw besluit om daar weer twee jaar te willen gaan zitten?

Ik had natuurlijk wel wat moeite met de richting die het soms uit ging. Niet zo dat ik vond dat ik er mee

op moest houden, dat niet, maar je probeert te sturen. Een van de problemen was dus dat we op Wereldbankterrein kwamen. Verder zaten de Europese directeuren onvoldoende op één lijn. Dat werd al wat beter nu we sinds een aantal jaren veel intensiever met elkaar vergaderen.

Wie heeft dan het fluitje in de hand?

Degene die het voorzitterschap heeft in de EU, zit ook onze onderlinge vergadering voor.

Maar die vertegenwoordigt toch het standpunt van zijn eigen land, respectievelijk kiesgroep?

Het is een hele afstemmerij, ook en vooral met de hoofdsteden, zeker als het om politiek gevoelige zaken gaat. Ik heb in mijn functie weliswaar een behoorlijke mate van onafhankelijkheid, maar als het om echte politieke zaken gaat zorg ik natuurlijk heel goed dat ik weet wat met name Nederland wil.

Is dan Wellink de laatste zegsman, of is dat de Minister-President?

Formeel is het Wellink, maar Zalm is het lid van het Ministerieel Comité.

Het IMF gaat dus meer terug naar zijn oorspronkelijke functie, bewaking van het wereldgeldstelsel. Maar zeggen dan een heleboel landen: Heer, bewaar ons voor het IMF!

Dat is eigenlijk al lang zo, dat het IMF niet overal gewild is. Dat komt een beetje in golven; de laatste tijd is het weer veel heviger. Ik denk dat het met name te maken heeft met de Aziatische crisis, waar een aantal landen flink in de moeilijkheden raakte en waar sommige mensen dan denken dat het IMF het alleen maar erger maakt.





Het punt is de Washington Consensus over de liberalisatie van het kapitaalverkeer en de impact op grensoverschrijdende transacties, die met name dan de minder bedeelden in zo'n land treft als er monetaire maatregelen moeten worden getroffen. Dat is vaak het geval. Is het misschien zo dat de beleidsvoorstellen, of eisen, die het IMF vanouds gewend is te stellen, een Good Governance en een goede regelgeving veronderstellen? En dat waar dat ontbreekt, je dat ook niet moet doen, dat je taai moet blijven en zeggen: zoek het zelf maar uit?

Ja, dat is een kernvraagstuk. Wanneer zeg je dat de voorwaarden om enigszins succesvol te opereren echt niet aanwezig zijn en we het niet doen? We hebben daarin natuurlijk wel een beleid. Als er ergens oorlog wordt gevoerd, dan gaan we er niet in. Dan is er per definitie geen behoorlijke governance! Maar je hebt natuurlijk een grijs gebied, waarin je wel politieke spanningen opmerkt en problemen signaleert met governance, en niet zeker weet of je erin moet gaan. Als een lidstaat een beroep op ons doet, moeten wij in beginsel wel een zogenaamde missie sturen en op het verzoek ingaan, maar het kan natuurlijk zijn dat we niet tot overeenstemming kunnen komen door strikt vast te houden aan bijvoorbeeld de eis van good governance. Je moet er rekening mee houden dat sommige landen op dat punt nog erg in de kinderschoenen staan. We hebben wel programma's afgekapt om reden dat de governance zo slecht was. Kenia is daar een voorbeeld van. Daar hebben wij drie jaar 'nee' tegen gezegd. Totdat men met zodanige wet- en regelgeving kwam dat we dachten een redelijke garantie te hebben dat het geld op de juiste plek terecht komt.

Hebben we na de Azië-crisis en zeker de Rusland-crisis echt geleerd om toch wat minder met de snoepkot rond te gaan? Ik denk het wel. Maar er zijn nog altijd lieden die heel snel klaar staan om de beurs te trekken en niet te veel te zeuren over voorwaarden.

Jullie zijn toch geen marionetten van zes of zeven wereldleiders?

Nee, wij zijn op dat punt heel duidelijk bereid om onze poot stijf te houden. Wij hoeven ook niet met zestig landen programma's te hebben zoals wel het geval is geweest. Dat is niet nodig. Köhler is daar ook duidelijk in.

Praag komt eraan. Het Wenzelplatz is een heel mooi plein, maar er passen ook ontzettend veel demonstranten op. Ik weet dat de Tsjechische autoriteiten zich heel degelijk voorbereiden op deze jaarvergadering. We heb-

ben in Washington in april al een voorproefje gehad. Ik vind dat het daar wel even vervelend was, maar verder hebben wij onze vergadering gewoon kunnen hebben. Ik denk dat het gros van de demonstranten er niet op uit is om de vergadering te verstoren.

Hebben organisaties als Amnesty en Greenpeace aan sympathie bij u ingeboet de afgelopen jaren?

Nee, ik ben lid van Amnesty. We moeten wel goed met elkaar praten, met de NGO's, zodat zij onze visie en feiten goed kennen. Köhler is drie weken geleden in Praag geweest en heeft daar ook met NGO's gesproken. Hij heeft aangekondigd nog meer met hen te gaan praten. Ik heb ook zelf regelmatig contact met NGO's in deze functie, voornamelijk Nederlandse maar ook wel eens Britse. We hoeven het dan niet perse eens te zijn, dat zijn we ook vaak niet, maar we kunnen elkaars standpunten aanhoren. Dat gaat heel fatsoenlijk.

'Dat is eigenlijk al lang zo, dat het IMF niet overal gewild is'

Van den Brink van ABN-AMRO, zei ons in maart dat het voor het mechanisme van checks en balances goed is dat er dergelijke organisaties zijn, want dat die je scherp houden.

Interessante gedachte, dat het particuliere bankwezen vindt dat ze NGO's nodig heeft! Ik denk dat banken wat dat betreft hun eigen verantwoordelijkheid hebben, hoor. Degenen die ik ken uit het Nederlandse bankwezen zijn mensen die uit zijn op goede deals en op goed zakendoen. Het Nederlandse bankwezen doet het uitstekend, en dat vind ik prima. Ik vind dat zelfs een reden voor trots. En ik neem aan dat ze toch wel verstandig genoeg zijn om te weten waar de grenzen liggen.

Hoe zit het met de relatie tussen het particuliere bankwezen en het IMF, de bail-in /bail-out-kwestie?

Wij noemen dat 'private sector involvement'. Er is een beetje een strijd tussen sommige landen, met name Duitsland, die verder willen gaan en vrij precieze regels zouden willen hebben op dit terrein. De andere kant, de Amerikanen en ook wel de Britten, zegt dat je het allemaal van geval tot geval moet bekijken. Daartussenin zitten mensen, waar ik er een van ben, die zeggen dat je een aantal algemene uitgangspunten moet hebben, maar van daaruit moet je alles van geval tot geval bekijken omdat elk geval daadwerkelijk anders is. Overigens is het wel leuk om te melden dat Köhler een nieuw initiatief heeft genomen met het instellen van een Capital Market Consultative Group, waarvoor veertig bankiers en ook mensen uit andere financiële instellingen uit de wereld worden gevraagd. Cees Maas heeft de eerste bijeenkomst in Londen bijgewoond.

Maar iedereen is erg bezig met zijn eigen shareholders?

Als je eenmaal in een moeilijke situatie bent, dan word je gedwongen om samen te werken. Maar het zou beter zijn om dingen vooraf overeen te komen. Waar ook de nadruk op wordt gelegd, is op het goed onderhouden van contacten van debiteuren met hun crediteuren, ook in goede tijden. Niet alleen in slechte tijden roepen dat je problemen hebt en wilt herstructureren. Dat is ook iets waaraan het IMF de laatste tijd meer aandacht aan besteedt.

U, het fonds, klinkt nogal opvoederig. Dan dringt het beeld zich op van de 'regent' Van Hall die eind jaren zestig bijna huilend klaagde dat Amsterdam zo'n lastige stad is voor zijn burgemeester.

Het liefst zou ik zien dat die transitielanden op eigen benen gaan staan. Sommige zijn er aan toe. Polen en Hongarije hebben het IMF niet meer nodig. Er zijn andere landen die gewoon nog niet zo ver zijn, maar die hebben niet het gevoel dat ze regentesk behandeld worden. Het is interessant om te zien dat op zo'n jaarvergadering van het IMF waar de vertegenwoordigers van die landen zelf komen, de verhalen niet anti-IMF of anti-Wereldbank zijn. Ze zouden graag minder harde condities zien, maar dat is iets van alle tijden. Ze roepen niet dat ze niks met ons te maken willen hebben. Zelfs Noord-Korea lijkt een beetje naar de kant van uiteindelijk misschien het IMF te gaan, ze beginnen nu met de Asian Development Bank. Dus ik denk dat dit bij de landen zelf niet zozeer speelt. Het lijkt inderdaad of de jaren zestig een beetje terugkomen met die demonstraties. De parallel zie ik wel, maar ik denk dat het gevoel van regentesk optreden meer leeft bij de actiegroepen uit de westerse wereld.

Die mobilisatie van boegeroep is meer tegen de eigen leiders bedoeld dan tegen het IMF of de Wereldbank?

Ik weet het niet, maar het zou natuurlijk logisch zijn om te zeggen: jullie zijn degenen die uiteindelijk de beleidsbeslissingen nemen, de ministers nemen deel in het Ministerieel Comité. Ze kunnen natuurlijk ook rechtstreeks met het IMF in discussie gaan, maar ik vind het belangrijk dat ze zich realiseren dat ze een eigen parlement hebben waar ze hun opvattingen kwijt kunnen.

U herkent in Stiglitz niet de Cohn Bendit van Washington?

Hij is een scherp denker, een uitstekend econoom. Alleen de manier waarop hij meende te moeten opereren was gewoon oncollegiaal. En dat heeft hem in de problemen gebracht. Als je in functie bent bij de staf van de Wereldbank en je gaat de anderen constant keihard aanvallen, dan vraag je toch om problemen. Maar misschien wilde hij eigenlijk toch al weg en was de publiciteit hem niet onwelgevallig. Dat weet ik niet.

Oncollegiaal of onhandig?

Hij is een paar keer gewaarschuwd. Als je dan nog doorgaat, ben je niet alleen maar onhandig. Mijn cri-

terium is overigens niet ideologie, maar mijn criterium is resultaat. Wat leert de ervaring ons? Welk beleid levert ons de beste resultaten op? En dat dan in de ogen van sommigen een soort neoliberal beleid is, open markten, vrijheid van goederen en mensen en liefst vrij kapitaalverkeer, dat levert in onze ervaring ...

'het gaat niet om ideologie, iets wat tegenstanders vaak wel aanmerken'

... dat 'liefst' is een toevoeging die voor mij nieuw is.

We hebben nooit ontwikkelingslanden gepresseerd om heel snel kapitaalgrenzen te openen, behalve bij de emerging market-landen, maar bij de armste landen zeker niet omdat dat duidelijk niet kán. Maar inderdaad zeg ik het nu tamelijk voorzichtig: de kapitaalliberalisering staat een beetje op een laag pitje doordat ook landen als Amerika er niet meer over willen praten, dat is heel interessant. In een aantal gevallen is dat inderdaad niet goed gelopen, ook omdat de sequentie helemaal verkeerd was. Maar ik vind dat je moet kijken naar resultaten. Wij hebben lange ervaring met dit soort beleid, zij het dat er de laatste tijd meer good governance bij is gekomen. Waar we ook veel meer naar kijken is naar de gezondheid van het financiële stelsel in die landen zelf. We hebben gezien hoeveel crises ook een component van een zwak bankwezen heeft in ontwikkelingslanden. Daar moeten we veel meer aan doen dan in het verleden. Maar het gaat niet om ideologie, iets wat tegenstanders vaak wel aanmerken.

U geeft een aantal voorbeelden van 'voortschrijdende inzichtvorming'. Is de aard van die discussies wetenschappelijk of puur politiek?

Geen van beide. Ze hebben wel soms een achtergrond in de wetenschap. Zo'n researchstaf is goed op de hoogte van de ontwikkelingen in de wetenschap, maar daarnaast hebben we hele praktische mensen. Het zijn beleidsmatige discussies. Helaas doen zich wel politieke elementen in de discussie voor, met name als de grote landen zich over een bepaalde zaak druk maken. Het zou naïef zijn te veronderstellen dat je die elementen helemaal kunt vermijden, maar kleinere landen als Nederland, België, de Noordse landen, die hebben het minst belang bij die politieke discussie. Wij hebben geen eigen typisch politieke agenda, we hebben er alleen maar last van.

Maar u bent niettemin een politiek econoom?

Dat ben ik wel geworden, ja. ❖

Amsterdam, 6 september 2000

Drs. N.J. Kingma

Drs. J.J.M. Schipper